

досліджуваному регіоні – основний період рекреаційного використання припадатиме на квітень-жовтень. Тобто, розрахункову мінімальну кількість слід забезпечувати тільки у вказаний період.

Довжина доріг, що має використовуватись для забезпечення руху потоків рекреантів та туристів за нашими попередніми розрахунками складає 399 км доріг загальнодержавного значення (головні транспортні магістралі) та 812 км доріг, що поєднуюватимуть всі рекреаційні зони (у тому числі й приморські) між собою. Саме на всю цю довжину доріг має лягти навантаження від транспортних рекреаційних потоків. Довжини шляхів обирались по топографічній карті при аналізі можливих транспортних потоків до проєктованих рекреаційних районів.

Висновки. Аналізуючи результати таблиць, можна відзначити, що область має високий сукупний рекреаційний потенціал, може задовольнити як свої внутрішні рекреаційні потреби, так і потреби сусідніх областей та навіть закордонних туристів. Наведені матеріали показують наявні потреби розвитку дорожньої інфраструктури області та сфери закладів харчування. Водночас, використані формули для розрахунку та нормативи можуть бути використані при розрахунку відповідних показників для інших регіонів, областей, адміністративних та рекреаційних зон України.

1. Голиков Н.Ф. Региональная инфраструктура (монография) / Н.Ф. Голиков – Рязань: Российское энциклопедическо-информационное издательство «Горизонт», 1992. – 156 с.
2. Державні будівельні норми України ДБН 360-92**. «Містобудування. Планування і забудова міських та сільських поселень». – К. : Держбуд України, 2002. – 107 с.

УДК 796.5 : 903 (477.83)

Волошин І.М., Чикайло Ю.І.

ІСТОРИКО-АРХЕОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В МЕЖАХ ЄВРОКОРИДОРУ ЛЬВІВ-КРАКОВЕЦЬ

Проаналізовано та схарактеризовано основні історико-археологічні пам'ятки в межах існуючої та запроектованої автомобільних доріг Львів-Краковець. Розміщення археологічних об'єктів відображено на картосхемі.

Ключові слова: археологічні пам'ятки, єврокоридор, автомагістраль.

Проанализированы и охарактеризованы основные историко-археологические памятники в пределах существующей и за проектированной автомобильных дорог Львов-Краковец. Размещение археологических объектов отображается на картосхеме.

Ключевые слова: археологические памятники, еврокоридор, автомагистраль.

Analyzed and characterized the major historical and archaeological sites within the existing and projected roads Lviv-Krakovets. The location of archaeological sites is marked on the map.

Key words: archaeological sites, eurocorridor, highway.

Постановка проблеми. Наявність великої кількості археологічних пам'яток дає можливість туристичного освоєння, прокладання маршрутів і розвитку туристичної інфраструктури. Накопичення коштів забезпечить подальше вивчення нових туристичних об'єктів, поширення інформації про них та використання на пошуково-реставраційні роботи.

Актуальність дослідження. Вивчення особливостей розміщення археологічних об'єктів, їх туристичної привабливості для подальшого використання в туристичній галузі

Метою статті є аналіз археологічних об'єктів в межах єврокоридору з подальшим їх освоєнням та використанням у сфері туризму.

Виклад основного матеріалу. Майбутня автомагістраль єврокоридору Львів-Краковець проходить у відносній близькості (до 1 км) до населених пунктів Краковець, Прилбичі, Затока, Поріччя, Мальчиці, Вороців, Добростани, Кам'янобрід, Бірки, Завадів. В населених пунктах знаходяться численні пам'ятки історії та культури, які є одним із основних елементів для розвитку туризму та водночас можливого впливу транспорту (рис.).

Переважно на відстані 6 км від автомобільної дороги на території зони майбутнього будівництва встановлено 84 нерухомих пам'яток історії та культури (48 знаходяться на державному обліку) з них: пам'яток археології нараховується 70, пам'яток історії – 10, пам'яток монументального мистецтва – 1, пам'яток архітектури – 3.

З усіх виявлених пам'яток археології та історії, 14 є особливо цінними і знаходяться в Яворівському районі у с. Чернильва (залишки монастиря), с.Страдч (Давньоруське городище XI-XII ст., та печера ченців XI-XII ст. і залишки монастиря), с. Домажир (Давньоруське городище), с. Рокитне (Давньоруське городище X-XIII ст.), у Жовківському районі: с. Зарудці (Давньоруське городище), с. Завадів (Давньоруське городище X-XI ст.), с. Малі Грибовичі (Давньоруське городище XII ст.) та інші.

Значна частина їх репрезентована в Реєстрі національного культурного надбання України. В смузі безпосереднього будівництва автодороги в межах 500 м ширини від дороги розміщені 24 пам'ятки археології та історії. З них особливо цінними є 2 пам'ятки археології – давньоруські городища біля сіл Завадів і Малі Грибовичі Жовківського району. Про давні поселення в межах єврокоридору Львів-Краковець засвідчують археологічні дослідження, які проводилися в межах цієї території. Найдавніші короткочасні стоянки ще з часів мезоліту (середній кам'яний вік), який датується XII-VI тис. до н. е., знаходилися поблизу сучасних населених пунктів сіл Вільшаниця, Терновиця, Брюховичі та Рудно, про що свідчать археологічні знахідки.

У східній частині єврокоридору в районі Побужжя, в селах Зашків, Стронятин та Ременів, знайдені поселення енеоліту (мідно-кам'яний вік), який датується IV- II тис. до н.е. У цей час на території набуває розвитку енеолітична культура лійчастого посуду (КЛП), про що свідчать проведені дослідження М. Смішком та М. Пелешишином у басейні р. Західний Буг біля населеного пункту с. Малі Грибовичі [11]. Також сліди цієї культури знайдені

в селах Ситихів, Вислобоки, Сулимів, Стронятин, Гряда. Триває дослідження пам'яток КЛП і в Жовківському районі Львівської області. Розвідковими роботами тут виявлені такі нові поселення: Гряда I, Сулимів VII та Стронятин I [1].

Поселення бронзового віку (поч. II – поч. I тис. до н. е.) знайдені в селах Затока, Терновиця, Карачинів, Стронятин, Рудно. В цей час відбувається розселення родових общин культури шнурової кераміки, про що свідчать знайденні курганні могильники біля сіл Рокитне, Страдч, Костів та комарівської культури (с. Затока) і сформованих на її основі нових археологічних культур, що перейшли до осілого способу життя: тщинецької (м.Яворів) та комарівської культури, сліди якої зафіксовані на південній окраїні Розточчя, на околиці села Затока [6].

У перехідний період від бронзового до раннього залізного віку на території єврокоридору Львів-Краковець почали розселятися племена лужицької культури, які прийшли на територію України з Центральної Європи (Німеччини та Польщі).

На Розточчі поки що відомі лише два пункти, де лужичани залишили свої поховання. Це село Затока, де ще 1939 р. було досліджене одне тілоспалене поховання в глиняній урні. Більш тривалий час перебувало лужицьке населення в околиці сучасного села Терновиця.

На зміну лужицькому населенню на територію прийшли родові общини висоцької культури, поселення якої були виявлені львівським археологом Л. І. Крушельницькою [3]. Осередки цієї культури виникли у південній частині Яворівщини, в околицях сучасних сіл Прилбичі, Терновиця, Чолгині, Шкло, Віжомля та інші. Біля села Прилбичі було три поселення, з них два — на східній околиці села в нині затопленій водосховищем долині та на її берегах. В околиці села Бердихів знайдений крем'яний листкоподібний наконечник стріли.

В останню археологічну епоху людства в залізний вік, який почався в Європі з VIII ст. до н. е. і триває досі, були знайдені поселення цього часу поблизу населених пунктів Краковець, Прилбичі, Віжомля, Воля-Гомулецька, Костів, Зашків (ранній залізний вік). Поселення скіфської культури виявлені у с.Терновиця та Гамаліївка та один з 17 могильників поморської культури [5], що є однією із найзагадковіших центральноєвропейських археологічних культур ранньозалізної доби у Дублянах [12].

У першій половині I ст. н. е. в межах єврокоридору проживали дві різні за походженням групи населення. Найранішими (I - II ст. н. е.) були общини липицької культури. Однак це дакійське землеробське населення, що прийшло з південних передгір'їв Карпат, було нечисленним і не заглиблювалося на північ у ліси Розточчя і його поселення було виявлено лише в межах населеного пункту Рудно.

З кінця II до середини V ст. н. е. Західне Побужжя і Верхня Наддністрянщина входили до складу великої території, яку заселяли племена черняхівської культури. На території поблизу запроектованої автомагістралі виявлено сліди цієї культури в одинадцятьох населених пунктах. (табл.)

Пшеворська культура, що сформувалась на території південних і середніх районів Польщі і набула поширення в останні століття до нашої ери, знайдені в околиця села Добростани [6].

Наприкінці I тисячоліття н. е. племінний лад у східних слов'ян досяг завершальної стадії розвитку, виникали довгочасні селища, які розміщалися на шляхах сполучення. Поступово виникали осередки майбутніх міст, які називали градами (городами). Виникли укріплені городища, які належали місцевим боярсько-дружинним родам у Добростанах, Печері Домажирова, Рокитному, Завадові та Малих Грибовичах. Старовинне село Страдч вже давно стало пам'яткою української культури завдяки великій печері ченців. У Галицько-Волинському літописі вона згадується як Печера Домажирова.

У середині 70-х рр. група львівських археологів на чолі з Л. Г. Мацкевим здійснила розвідку на берегах річки Домажирівка, під час якої відкрито залишки двох селищ у південно-східній околиці сучасного села.

У 1939 р. археологічні дослідження в Страдчі провадив відомий український археолог Я. І. Пастернак, який згодом назве печеру в Страдецькій горі великим українським підземним монастирем, другим після Києво-Печерської лаври. За його описом печера – це довгий коридор з кількома відгалуженнями, вирубаний у камені. У стінках коридорів є ніші – келії для монахів [6].

Дослідження археологами даної території і її потенціалу триває і досі. У 2003р. згідно контракту Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України з консорціумом „Трансмагістраль” проведено термінові археологічні розкопки в зоні будівництва нової автомобільної дороги Львів-Краковець. Перша черга цієї дороги охоплює двадцятикілометровий відтинок від кордону до с. Черчика Яворівського району Львівщини. Попередніми обстеженнями на цій ділянці археологи інституту відкрили низку різночасових пам'яток (11 поселень, один курганный могильник), які датуються від доби мезоліту до пізнього середньовіччя. Розкопки здійснено на чотирьох стародавніх поселеннях, які безпосередньо потрапили в зону будівництва. Це пам'ятки поблизу сіл Роснівки, Калинівки та два поселення біля Черчика. Загальна площа, що охоплена дослідженнями на всіх пам'ятках, становила 1132 км². В околицях Черчика роботами археологів Львівського національного університету ім. І. Франка та Інституту українознавства зафіксовано сім стародавніх пам'яток. Вони відносяться до періоду енеоліту, ранньозалізного часу, римської доби, слов'яно-руського періоду [7].

У 2005 р. експедиція Науково-дослідного центру «Рятівна археологічна служба» Інституту археології НАН України проводила рятівні археологічні роботи у зоні будівництва єврокоридору Краковець-Львів. Під час цих робіт досліджувалися пам'ятки римського часу Прилбичі-I та Гряда-II. Поселення Прилбичі-I відкрито у 2005 р. експедицією НДЦ «РАС» ІА НАН України. Пам'ятка Гряда-II відкрита В. Коноплею у 1995 р. та додатково обстежена у 1998 р. [10].

Таблиця. 1. Список археологічних пам'яток в межах єврокоридору Львів-Краковець

№	Населений пункт	Назва та вік культури	Місце розташування
Яворівський район			
1	с.мт. Краковець	Поселення раннього залізного віку	Острів серед ставка на сх. околиці села
2	с. Роснівка	Поселення висоцької культури	Околиці села
		Поселення ранньозалізного віку	Урочище в Липах
3	с. Наконечне 2	Поселення висоцької культури	Урочище Підстав
4	с. Наконечне 1	Поселення черняхівської культури	Урочище Кринички
		Рідкісна пам'ятка природи та історії	Урочище Нивки
5	с. Черчик	Поселення висоцької культури	2 км південніше села Черчик
		Селище давньоруське X-XI ст.	Урочище Корчунок
		Селище VIII-IX ст. н. е.	Урочище Цапів Луг
		Селище черняхівської культури	Урочище Цапів Луг
		Поселення раннього заліза	У долині р. Віжомля між селами Черчик та Віжомля
		Поселення Черчик II, X-XI ст.	Урочищі Цапів Луг
		Поселення II пол. I тис. до н. е.	Північна околиця села.
		Ранньосередньовічне селище IX-XI ст.	Урочище Михайлів Кут
		Селища X-XI ст. н. е	В межах ур. Михайлів Кут та Корчунок
6	с. Рулево	Поселення висоцької культури	Неподалік від пн.-сх. частини села
		Поселення раннього залізного віку	Горбиста пд.-сх. околиця села, в урочищі Пилипчиха
		Раннього залізного віку	Західна околиця села
7	с. Чолгині	Поселення висоцької культури	Урочище Лезів
		Давньоруське селище IX-X ст. н. е.	На зх. околиці села в урочищі Потічок
		Середина I тис. до н. е.	Урочище Лози та Урочище Потічок
8	с. Прилбичі	Висоцької культури та давньоруського періоду	Урочище Коблів
		Поселення раннього залізного віку Прилбичі VI	Урочище Підгостинцем-Вороновиця
		Поселення раннього залізного віку Прилбичі VII, X-VI ст. до н. е.	Урочище Панське
		Поселення висоцької культури та давньоруського періоду	Урочище Ставицько
		Давньоруське селище IX-X ст.	Західна частина шкільного подвір'я
		Поселення давньоруське XI ст.	На зх. від села, схил правого берега струмка
		Поселення черняхівської культури та давньоруського періоду XI ст..	Урочище Загунне
		Селище XI-XII ст.	Урочище Великі Пасіки

9	с. Терновиця	Поселення Терновиця IV; I тис. до н. е.	Урочище Городи.
		Поселення доби мезоліту VI тис до н. е.	Урочище Острівець
		Поселення давнього заліза IX-VI ст. до н. е.	Урочище Острівець
		Селище черняхівської культури	Біля присілка Ліс, урочище Грабина
		Поселення скіфського періоду VII-VI ст. до н. е.	Урочище Каспрів, Салтисовий горб
		Стоянка мезоліту, поселення раннього залізного віку	Хутір Гнійно
		Стоянка мезоліту	Урочище Острівець
		Поселення комарівсько-тцинецької культури	Урочище Гатки на пн.-зх. околиці села
Урочище Бімбова Гора на сх. околиці села			
10	с. Бердихів	Поселення висоцької культури	Знайдений крем'яний листкоподібний наконечник стріли.
11	с. Молошковичі	Давньоруське селище X- XIII ст.	Присілок Стені.
		Поселення висоцької культури VII-VI ст. до н. е.	Урочище Воятина
12	с. Добростани	Поселення пшеворської культури	Грунтовий могильник із тілоспаленнями на околиці села
		Поселення давньоруське	Західнй. берег Білогорського озера
		Городище давньоруське, XI-XIII ст. н. е.	Урочище Заланин
13	с. Затока	Поселення багатшарове II пол. II тис. до н. е.	Урочище Коло грабарки
		Поселення комарівської культури	Урочище Коло грабарки
		Лужицька культура	Поховання з тіло спаленнями
Городоцький район			
14	с.Повитне	Поселення комарівської культури	
15	с. Мшана	Поселення комарівської культури	
		Двошарове поселення (неоліт, Давня Русь)	
16	с. Суховоля	Селище давньоруське	
		Двошарове поселення Суховоля 2 (неоліт, енеоліт)	
		Двошарове поселення Суховоля 3 (неоліт, енеоліт)	
Яворівський район			
17	с. Вороців	Поселення багатшарове	Урочище Кам'яниця
		Стоянка мезоліту X-VIII тис. до н. е.	0,5 км на пн.-зх. від села, правий берег р. Домажир
		Поселення давньоруське VII-V ст. н. е.	0,5 км на пд. від села, лівий берег струмка
		Поселення черняхівської культури	0,1 км на сх. від села, 0, 2 км

		XI-XII ст.н.е.	від правого берега р. Стара
18	с. Страдч	Городище давньоруське XI-XIII ст.	Західна частина села
		Печера XI-XIII ст.	На північній околиці села
		Поселення культури шнурової кераміки	Урочище Гринівка, Зелений горб
		Давньоруське городище X-XIII ст.	На південній околиці села
19	с. Карачинів	Поселення бронзового віку та давньоруського періоду	Хутір Кички-Нички, мис лівого берега р. Стара на городах
		Поселення черняхівської культури	0,5 км на пн.-зх. від села, правий берег р. Страховалиця
20	с. Поріччя	Поселення давньоруське	0,1 км на південь від села, правий берег р. Верещиця
21	с. Домажир	Поселення давньоруське	1 км на пд.-сх. від села. 0,1 км на пн. від дороги Львів-Краковець
		Поселення давньоруське	0,5 км на пд.-сх. від села, лівий берег струмка
		Городище давньоруське	Урочище Болото. Над ставком
		Поселення черняхівської культури	0,5 км на пн.-зх. від села, лівий берег р.Стара, горб поблизу церкви
22	с. Жорниська	Поселення черняхівської культури (два поселення)	0,5 км на пд.-сх. та 0,5 км на пн.-зх. від села, правий берег р. Стара
23	с. Рокитне	Культура шнурової кераміки	Урочище Гринівка
		Городище давньоруське XI-XIII ст. (Рокитне II)	Урочище Окопи
Львів			
24	сmt. Брюховичі	Три стоянки мезоліту	Урочище на ясені, урочище Високий берег, урочище Земне
Жовківський район			
25	с.Завадів	Давньоруське городище X-XI ст. (Завадів I)	Урочище Бобелика, 2 км на пд.-зх. від села на мисоподібному підвищенні
26	с. Зашків	Поселення енеоліту та раннього залізного віку	0,5 км від пд.-сх. окраїни села праворуч дороги на Великий Дорошів
		Поселення раннього залізного віку	Західна околиця села
		Двошарове поселення доби бронзи та раннього заліза	
27	с. Зарудці	Давньоруське городище	На колгоспному дворі
28	с. Костеїв	Культура шнурової кераміки	0,4 км від пн.-зх. околиць села, навпроти хутора Четперик
		Поселення раннього залізного віку та черняхівської культури	Лівий берег струмка Думний
29	с. Воля Гомулецька	Поселення раннього залізного віку	0,2 км на схід від села

30	с. Малі Грибовичі	Поселення культури лійчастого посуду та давньоруське городище XI-XII ст.	Урочище Чорна гора
31	с. Великі Грибовичі	Знахідка бронзового кельта	
32	с. Гряда	Два городища давньоруських Гряда I Культура лійчастого посуду	
33	с. Великий Дорошів	Поселення черняхівської культури	Лівий корінний берег р. Млинівка між с. Великим і Малим Дорошевим
34	с. Ситихів	Поселення давньоруське Поселення культури лійчастого посуду	Урочище Дубина Урочище Біла гора, р.Млинівка
35	с. Стронятин	Поселення енеоліту, бронзового і раннього залізного віку Кар'єр бронзового віку Двошарове поселення культури лійчастого посуду (Стронятин I) та доби раннього заліза	Урочище Діброва На схід від села пд. берег торфового болота
36	сmt. Дубляни	Поморська культура	Пн.-зх. частина села, підвищення біля дороги на с. Великі Грибовичі
Кам'янка-Бузький район			
37	с. Запитів	Поховання давньоруські	На полях біля села

Як видно з картосхеми, дана територія була густо населена племенами різних історичних епох, які концентрувались поблизу рік Шкло, Верещиця, Гноєць, Домажир, Млинівка. Із загальної кількості обстежених і відкритих археологічних об'єктів, найбільшу кількість виявлено селищ давньоруського періоду XI-XII ст. н. е. Їх у межах єврокоридору налічується близько півсотні. Цікавими об'єктами, що привертають увагу є залишки городищ-фортець на околицях сучасних сіл Рокитне, Завадів і Малих Грибовичі, Печера Домажирова та інші.

Висновки. Отже, дана територія представлена значною кількістю археологічних пам'яток різних епох розвитку людства, які є не лише культурною спадщиною нашої держави, але й у майбутньому при вдалому їх використанні, можуть бути представлені як об'єкти туристичної індустрії загальнонародного значення. Цьому сприяє не лише густота їх розміщення, а й вигідне географічне положення з боку європейських держав. Будівництво єврокоридору Львів-Краковець дозволить краще освоїти дані об'єкти для ведення на їх території туристичної діяльності, а також дасть можливість відкриття нових, ще невідомих історико-археологічних пам'яток.

І. Данилів М. Історія дослідження культури лійчастого посуду на теренах заходу України / М.І.Данилів // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. 2010. Вип. 14. С.494–505.

2. Гавінський А. Поселення культури лійчастого посуду в Малих Грибовичах / А. Гавінський // МДАПВ. Львів. 2009. Вип.13. С.172–197.
3. Крушельницька Л. І. Поселення висоцької культури / Л. І. Крушельницька // Археологія. К., 1973. №11. С.27–38.
4. Михальчишин І. Список пам'яток стародавньої історії Львівської області / Управл. к-ри Львів. обл. держ. адмін. Історичний музей, обл. наук.-метод. Відділ охорони пам'яток історії і к-ри. Львів, 1993. 58 с.
5. Павлів Д. Унікальне поховання поморської культури поблизу села Заставне на Львівщині / Д. Павлів, Т. Милян, О.Осаульчук // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. 2010. Вип. 14. С.258–272.
6. Пелецишин М. А. Стародавня Яворівщина: Нариси з історії та археології / М. А. Пелецишин // Львів, 1996. 120 с.
7. Петегирич В. Поселення Х-ХІ ст. біля с. Черчика на Яворівщині / В. Петегирич, Д. Павлів, І. Принада // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. Львів. 2005. Вип. 9. С. 280–296.
8. Проміжні звіти про виконання госпдоговірних тем “Вивчення археологічних пам'яток Львівщини в зонах Яворівського, Немирівського родовищ сірки і територій прилеглих до Виробничого об'єднання “Сірка” Яворівського району” (зберігаються в науково-дослідній лабораторії-81 Львівського національного університету).
9. Рудий В. Дослідження в Молошковичах / В. Рудий // Львівський археологічний вісник. Львів, 1999. Вип. 1. С. 187–190.
10. Рудий В. Микола Пелецишин – дослідник археологічних пам'яток Розточчя / В.Рудий// Археологічні дослідження Львівського ун-ту. 2005. Вип. 8. С.201–213.
11. Смішко М. Поселення культури лійчастого посуду в с. Малі Грибовичі, Львівської області / М.Смішко, М. Пелецишин // МДАПВ. Київ. 1962. Вип. 4. С.28–43.
12. Sulimirski T. Notatki archeologiczne z Malopolski Wschodniej / T. Sulimirski // Swiatowit. 1936. T.XIV. S.189–197.

УДК 911.3

Shatkovskiy K.Y.

UKRAINIAN-RUSSIAN CONSUMERS' ATTITUDES TOWARDS ECO-FRIENDLY TOURISM IN FEODOSIYA

Дана робота мала на меті дослідити Українсько-Російських туристів щодо їх відношення до курорту Феодосія (Автономна Республіка Крим, Україна), як до еко-дестинації. Дослідження також мало на меті дослідити мотивації туристів, їх поведінку на курорті, та комплексне сприйняття Феодосії як еко-дестинації. Крім того, в ході роботи було висвітлено основні тенденції розвитку туризму, особливо його трансформації, зміни у мотиваціях та поведінки туристів в усьому світі.

Целью данной работы было исследовать отношение Украинско-Российских туристов касательно курорта Феодосия (Автономная Республика Крым, Украина), как эко-дестинации. Исследование также затронуло темы мотивации туристов, их поведения на курорте и комплексное восприятие Феодосии как эко-направления. Кроме того, в ходе работы было установлено основные тенденции развития туризма, особенно его трансформации, перемены в мотивациях и поведении туристов во всем мире.

Purpose – The main purpose of present research is to investigate Ukrainian-Russian consumer attitudes towards eco-vacations in resort of